

In de jaren tachtig is op veel plaatsen multifunctioneel gesaneerd, door het volledig verwijderen van de verontreinigende stoffen. In de praktijk lukte dat vrijwel nooit helemaal, maar het streven was er. Op enkele plaatsen vonden bevoegde overheden het verwijderen van de verontreinigende stoffen te duur. Daar ging men over tot isoleren, beheersen en controleren.

Voorbeelden van geïsoleerde locaties zijn het EMK-terrein in Krimpen aan den IJssel en het HVB-terrein in Dordrecht. De isolatie van deze terreinen bestaat uit een laag asfalt aan de bovenkant, damwanden aan de zijkant en een van nature aanwezige kleilaag aan de onderkant. Damwanden zijn vrijwel nooit helemaal lekvrij. Daarom houdt men de waterstand binnen het geïsoleerde deel lager dan daarbuiten. Op deze manier kan er alleen maar water naar binnen stromen, dat vervolgens kan worden opgepompt en gezuiverd.

Sommige gemeenten en grondeigenaren willen de geïsoleerde terreinen alsnog graag benutten, bijvoorbeeld voor het vestigen van bedrijven. Dat verdraagt zich meestal niet met de aard van de isolerende voorzieningen en de achtergebleven verontreiniging. Voordat gebouwd gaat worden, moet er eerst aanvullend worden gesaneerd. Maar er is al eens gesaneerd, dus waar komt de legitimatie daarvoor en vooral het geld vandaan? Uit rekenexercities blijkt dat de opbrengst van de terreinen in de regel bij lange na niet genoeg is voor het bekostigen van een tweede sanering. De oplossing kan zitten in een optimalisatie tussen de manier van saneren en het kiezen van een passende bestemming. Dat is voor velen een nieuwe manier van denken. Het vergt vroegtijdig en indringend overleg tussen saneringsdeskundigen en ruimtelijke ordenaars. Dat is een mooie uitdaging!

Recent is de voormalige stortplaats de Volgermeer geïsoleerd. In dit geval heeft men geen gebruik van damwanden gemaakt. Als bovenafdekking is geen asfalt gebruikt, maar zand onder meer afkomstig uit de tunnels voor de Noord/Zuidlijn in Amsterdam. Voordeel van dit meer open systeem is dat de natuur zijn gang kan gaan, een nuttige bestemming dus. Nadeel is een grotere kans op het ontsnappen van verontreinigende stoffen.

Dat is onlangs daadwerkelijk gebeurd. Als verklaring wordt gegeven dat de grond met daarin de verontreinigende stoffen door de opgebrachte zandlaag is uitgeperst. Gemeente Amsterdam en adviesbureau TAUW bezweren dat dit een tijdelijke zaak is. Hoogleraar milieukunde Lucas Reijnders twijfelt daaraan. Ik houd het ook op een tijdelijk verschijnsel.

Het lijkt mij nuttig om de ervaringen bij alle geïsoleerde locaties in Nederland te bundelen. Daar kunnen we veel van leren. Over de kwaliteit van de isolerende voorzieningen, de ervaringen met het in de gaten houden daarvan, de relatie met de ruimtelijke ordening en de kosten.

Als we deze kennis koppelen aan de kennis over nieuwe, goedkope saneringstechnieken om de verontreiniging alsnog op te ruimen kunnen we een deel van de geïsoleerde locaties wellicht alsnog een nuttige bestemming geven.